

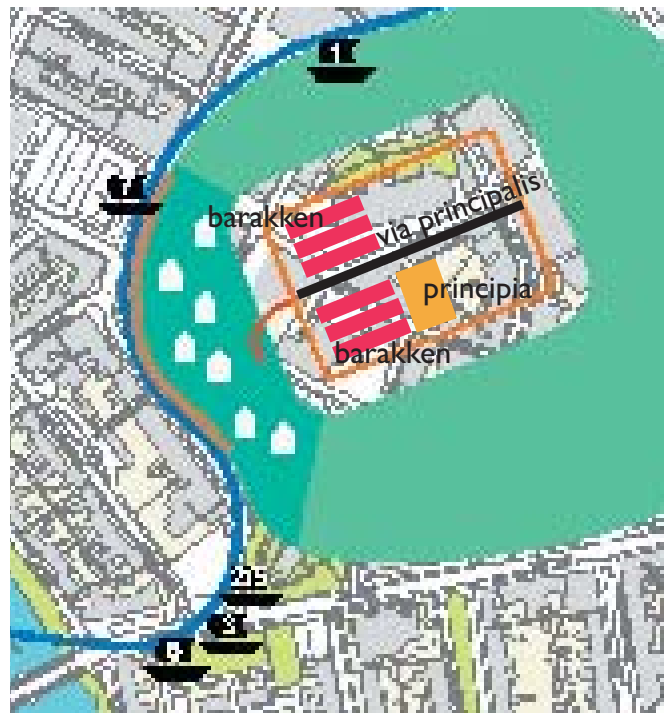
Principia van steen ...

Tijdens sloop en de aanleg van de funderingen langs de Kerkstaat en de Hoge Woerd hebben opgravingen wederom spektakel opgeleverd. Onder de panden langs het Kerkplein hebben de archeologen van het ADC de resten van een muur blootgelegd. De muur is drie meter lang en 50 cm breed en is gefundeerd op kleine palen met daarop een grindbed. Hierop zijn twee rijen tufsteen geplaatst, gemetseld met mortel. Aan de noordzijde zijn ook de resten van een kelder gevonden.

Door de ligging van de muur binnen de bekende contouren van het castellum verklaren de archeologen deze muur als de zuidmuur van de *principia*, het hoofdgebouw. Het hoofdgebouw bestond uit een toegang met zuilengalerij, een hof ook omgeven door een zuilengalerij met daarbinnen kantoren en opslagplaatsen. Het hof leidde naar een grote hal, de basilica.

De *principia* diende als centrale plaats voor zowel militaire, administratieve en religieuze aangelegenheden. In de *principia* vergaderde de legerleiding, werden de vaandels bewaard, werd de administratie bijgehouden, werd de kas bewaakt en werden de keizers en goden vereerd.

De zuidmuur van de *principia* is bij toeval tot een laag tufsteen, mogelijk aangevoerd met een schip zoals de Woerden 7, bewaard

Kaart met het castellum Laurum (met barakken en *principia*), de vicus (groen), de Rijn (blauw) en de schepen.

Edwin Blom (ADC) graaft in de put waar de liftkoker van het nieuwe pand aan het Kerkplein zal worden geplaatst. Juist in deze put kwam de muur van de *principia* aan het licht. Op de foto zijn enkele stenen van deze muur zichtbaar. Onder de grote stukken tufsteen ligt een pakket grind.

gebleven. Dit muurtje is de oudste muur van Woerden. De voorlopige datering is 150-200 na Chr. Daarmee behoorde de *principia* tot het gedeeltelijk uit steen opgetrokken castellum Woerden V. De archeologen hebben de stenen deskundig opgetekend en weggenomen. In de toekomst zal de oudste muur, waarschijnlijk in de buurt van de Woerden 7, herrijzen.

... barakken van hout

In de bouwput ten zuiden van de Hoge Woerd zijn weer de funderingen van de houten soldatenbarakken gezien. Twee jaar geleden vonden de archeologen de barakken op de Hoge Woerd voor de kerk. De recent ontdekte soldatenbarakken zijn gebouwd na de Bataafse opstand (69 na Chr.) die het castellum Woerden III in de as had gelegd. De barakken zijn dus waarschijnlijk 100 jaar ouder dan de stenen muur.

Laura van Laurum

De opgravingen binnen het castellum leverde een mini-amfoor op, een speelgoed-kruikje van lood. Romeins speelgoed is een zeldzame vondstcategorie en voor zover bekend is dit loden voorwerp zelfs een primeur voor de *limes* in Nederland. Deze amfoor maakte deel uit van een grotere set speelgoed voor meisjes. Miniatuur-huisraad van lood, aardewerk en glas werd samen met poppen gebruikt. Het kruikje is in de periode van Woerden V gemaakt.

Kleine vondsten als deze hebben grote gevolgen voor ons beeld van de Romeinse garnizoenen. De Romeinse literatuur geeft vooral het beeld, dat soldaten niet mochten trouwen, dat burgers, vrouwen en kinderen nauwelijks toegelaten werden in de legerplaatsen en dat ze daarom moesten leven in de dorpen buiten de muren. Archeologische vondsten van speelgoed en resten van kinder- en vrouwenkleding in de forten laten zien, dat de werkelijkheid waarschijnlijk heel anders was. Vrouwen en kinderen die waarschijnlijk afkomstig waren uit de onofficiële families van de soldaten waren ook binnen de forten aan te treffen. Het is mogelijk, dat burgers, waaronder ook deze vrouwen en kinderen, zelfs in de forten woonden ondanks alle voorschriften van de militaire dienst. Speelde Laura bij de barak van haar vader binnen de muren van castellum Laurum?

... en andere mooie vondsten

Twee loden verzegelingen die mogelijk een Romeins schrijftafeltje afsloten. De zegel is gemerkt met de letters LDF.

Dit loden kegeltje met een restant van een ijzeren oog is een schietlood. Dit was mogelijk een onderdeel van een groma. De groma werd gebruikt door landmeters in de Romeinse Tijd om rechte lijnen en rechte hoeken uit te zetten. De groma droeg vier kleine schietloden.

Nieuwste vondsten in Museum

De actuele opstelling van Romeinse vondsten in het Stadmuseum Woerden is opgefrist. De meest recente ontdekkingen zijn vanaf vandaag te zien: de speelgoed-amfoor, een bijl, de zegels, het schietlood, munten en de dakpanstempels. Komt dat zien!